

Sotsiaalministri
xxxx määrus nr xxxx
„Väheintensiivsete psühholoogiliste sekkumiste
rakendamise toetus“
Lisa

Kooskõlastustabel

Märkuse esitaja	Märkuse või ettepaneku sisu	Kommentaar märkusele
Tervise Arengu Instituut	Juhime tähelepanu, et praeguse sõnastuse korral võib määruse tõlgendamisel tekkida valearusaam, et VIPS-i on võimalik rakendada ainult vaimse tervise probleemide varajaseks märkamiseks ja leevendamiseks, täpsemalt meeleolu ja ärevuse sümptomite leevendamisel. Kuigi eelnõu § 2 lõike 1 esimene lause sõnastab VIPS-i üldisemalt kui sekkumise, mis on suunatud “vaimse tervise probleemide varajaseks märkamiseks ja leevendamiseks”, kitsendab sama lõike punkt 1 VIPS-i eesmärgi juba üsna konkreetselt 15–64-aastaste inimeste meeleolulanguse ja ärevuse sümptomite varajasele tuvastamisele, abivajaduse hindamisele ja tõenduspõhisele abistamisele. Sama kitsendus kordub ka eelnõu § 4 punktis 2, kus räägitakse kättesaadavuse parandamisest just “meeleolulanguse ja ärevuse sümptomite leevendamisel”. Väheintensiivseid psühholoogilisi sekkumisi rakendatakse eelkõige levinud vaimse tervise raskuste puhul ja astmelise ravi osana, kuid neid on võimalik rakendada ka teistes valdkondades, nt krooniliste haiguste käsitluses. - Soovitame eelnõu seletuskirjas täpsustada, et antud määrus ei kitsenda VIPS-i definitsiooni ega välista tõenduspõhiste VIPS-ide kasutamist teiste vaimse tervise seisundite käsitlemisel või teistes valdkondades, nt krooniliste haiguste käsitluses.	Arvestatud. Määruse sõnastust täpsustatud („käesoleva määruse tähenduses“) ning seletuskirja täiendatud selgitusega, et meetme fookus ei käsitle ega piira VIPS-ide laiemat rakendatavust.

Tervise Arengu Instituut	Eelnõu § 2 lõike 12 kohaselt on VIPS-spetsialist käesoleva määruse tähenduses spetsiaalse väljaõppe saanud inimene. Määruse kohaselt peab taotlejal olema vähemalt viiest VIPS-spetsialistist koosnev meeskond. Seejuures ei ole täpsustatud nõutud koormused – kas pakkuja peab kaasama viis täiskoormusega töötavat spetsialisti või võib kaasata viis väikese koormusega töötavat spetsialisti, kelle töökoormus kokku võrdub nt ühe täiskoormusega? - Õigusselguse huvides soovime seda täpsustada.	Osaliselt arvestatud. Täpsustus lisatud seletuskirja, et nõue ei eelda täiskoormusega spetsialiste, vaid tagatud peab olema sekkumise järjepidev rakendamine kavandatud mahus. Täpset koormuste mahtu ei sätestata, võimaldamaks paindlikkust sekkumise pakkumisel.
Tervise Arengu Instituut	Eelnõu § 8 p 3 järgi peab taotluses kirjeldatud VIPS olema enne taotluse esitamist Eestis rakendatud. Samas ei ole täpsustatud ajaperiood, millest lähtuvalt võivad taotluse esitada ka need taotlejad, kes on VIPS-i Eestis rakendanud lühiajaliselt, nt üks kuu või alla selle ning ei ole veel rakendamise tulemusi. - Kui see ettepanek on aktsepteeritav, võiks viidatud ajaperiood olla seletuskirjas täpsustatud.	Arvestatud osaliselt. Seletuskirja ja taotlusvormi täiendatakse, taotleja peab taotluses kirjeldama sekkumise eelnevat rakendamist ning selle ulatust ja sisu. Täpset ajaperioodi ega rakendamise tulemuste esitamise kohustust ei sätestata.
Tervise Arengu Instituut	Eelnõu § 10 lg 5 ütleb, et “Taotleja võib ühe VIPS-i kohta esitada ühe taotluse.” Samas ütleb eelnõu § 12 lg 4, et “Kui taotlus sisaldab mitut VIPS-i, hinnatakse neid individuaalse taotlusena.” Seda on võimalik tõlgendada, et ühelt poolt eeldatakse ühte taotlust ühe VIPS-i kohta, teiselt poolt lubatakse olukorda, kus ühes taotluses on mitu VIPS-i. Seletuskirjas on toodud selgelt välja, et „Taotleja võib esitada ühe taotluse ühe VIPS-i kohta, mis aitab vältida sama sekkumise mitmekordset taotlemist ning tagab taotluste selge ja võrreldava hindamise“.	Arvestatud. Määruse sõnastust täpsustatakse, et taotluses võib esitada mitu VIPS-sekkumist, kuid iga sekkumist hinnatakse eraldi.
Tervise Arengu Instituut	Juhime tähelepanu, et määruse eelnõus esineb ristviitamisega seotud viga. Eelnõu § 13 lg 7 ütleb, et toetus makstakse välja kümne tööpäeva jooksul “lõikes 5 nimetatud käskkirja allkirjastamisest”. Kuid käskkirja allkirjastamist käsitleb tegelikult eelnõu § 13 lg 6, mitte lõige 5. Lõige 5 räägib võrdsete koondhinnete lahendamisest.	Arvestatud. Ristviide parandatud.

	- Soovitame viited üle kontrollida.	
Tervise Arengu Instituut	Eelnõu § 15 p 3 lubab tagasinõuet, kui tegevust viiakse ellu “ebaprofessionaalselt”. See on avatud mõiste. - Õigusliku selguse seisukohalt võiks see olla seotud konkreetsemate rikkumistega ning olla seletuskirjas täpsemalt kirjeldatud, näiteks metoodikast kõrvalekalle, nõutud supervisiooni puudumine, dokumenteerimiskohustuse rikkumine, riskihindamise nõuete eiramine jne.	Arvestatud. Seletuskirja täiendatud näidetega (nt metoodikast kõrvalekalle, supervisiooni puudumine, dokumenteerimiskohustuse rikkumine).
Tervise Arengu Instituut	Eelnõu kohaselt võivad toetust taotleda juriidilised isikud. Sellest tulenevalt on ka Tervise Arengu Instituudil (TAI) formaalne õigus taotlusvoorus osaleda. Seda järeldest toetab ka riigieelarve seaduse üldine loogika, mis ei välista riigiasutuse osalemist toetuse saajana. Samas eeldab TAI võimalik osalemine mitme olulise tingimuse täitmist. Esiteks tuleb vältida topeltrahastust, s.o sama tegevuse rahastamist mitmest allikast. Teiseks tuleb tagada, et toetust ei kasutataks TAI põhitegevuse dubleerimiseks. Kõige olulisem küsimus on siiski seotud huvide konflikti vältimisega. Juhul kui TAI osaleb taotlejana, peab olema üheselt ja kontrollitavalt eristatud tema võimalik roll taotlejana ning roll VIPS-ide hindaja, eksperdi või metoodilise suunajana.	Arvestatud. Antud määruse kontekstis ei ole planeeritud TAI-le rolli VIPS-ide hindaja, eksperdi või metoodilise suunajana.
Tervise Arengu Instituut	Täiendavalt vajab tähelepanu asjaolu, et eelnõu Lisas 2 kirjeldatud hindamiskriteeriumide kohaselt võetakse tõenduspõhisuse hindamisel arvesse TAI ennetuse teadusnõukogu hinnangut. Kui tõenduspõhisuse hindamise raamistik kujundatakse TAI osalusel või TAI enda hinnangule tuginedes, muutub TAI osalemine samas taotlusvoorus pakkujana õiguslikult ja sisuliselt küsitavaks. Sellisel juhul on huvide konflikti risk ning eelnõus või selle rakendamisel tuleks ette näha selged rollide lahususe ja sõltumatuse tagamise mehhanismid.	Selgitus. Antud küsimus jääb väljapoole antud taotlusvooru fookust, kuid on oluline tulevikuvaates. Ilmselt vajaks täiendavat konsulteerimist ennetuse teadusnõukoguga.
Tervise Arengu Instituut	TAI vaates kaasnevad eelnõuga mitmed võimalikud riskid ja väljakutsed. Esiteks on keskne risk seotud huvide konfliktiga olukorras, kus sama asutus võiks olla ühtaegu nii hindaja või eksperdi rollis kui ka potentsiaalne taotleja. Teiseks võib probleemiks kujuneda standardite ja kvaliteedinõuete ebapiisav täpsus olukorras, kus	Selgitus. VIPS-ide rakendamisega seonduvad täpsemad suunised on loomisel vaimse tervise astmelise abi arendamise käigus, nende

	teenuseosutajate ring laieneb. Mida mitmekesisemaks muutub rakendajate ring, seda suurem on vajadus üheselt sõnastatud kvaliteedi-, mõõtmis- ja rakendusnõuete järele.	määratlemine jääb väljapoole antud määruse ja taotlusvooru raami.
Tervise Arengu Instituut	Eelnõu rakendamine võib suurendada Sotsiaalministeeriumi ja TAI töökoormust, eeskätt konsultatsioonide, metoodilise toe, andmeanalüüsi ja tulemuste hindamise osas, ilma et sellega kaasneks tingimata täiendav ressurs. Samuti väärrib tähelepanu asjaolu, et meede keskendub rakendamise toetamisele, mitte sekkumiste arendamisele. Lisaks võib teenusepakujate 2 mitmekesisustumine kaasa tuua kvaliteedi ebaühtluse, mis omakorda suurendab Sotsiaalministeeriumi ja TAI rolli järelevalves, metoodilises suunamises ja kvaliteedi ühtlustamises.	Teadmiseks võetud. Tegemist on rakendamisega seotud korraldusliku küsimusega, mis ei vaja määruse tasandil täpsustamist.
Tervise Arengu Instituut	Eelnõus sätestatud hindamiskriteeriumid soosivad selgelt struktureeritud, juba testitud ja rakendusvalmis sekkumisi. Selline lähenemine on iseenesest põhjendatud, kui eesmärk on laiendada juba väljatöötatud sekkumiste rakendamist. Tekib küsimus, kas soovitud valdkondades on väljaspool Sotsiaalministeeriumi või TAI arendusi piisavalt palju rakendusvalmis sekkumisi.	Selgitus. Määruse eesmärk on toetada olemasolevate sekkumiste rakendamist, mitte arendustegevust. Sotsiaalministeerium sekkumisi ei arenda.
Tervise Arengu Instituut	Praeguse taotlusvooru ülesehituse puhul ei saa välistada olukorda, kus hindamiskriteeriumitest tulenevalt seatakse eelisseisu erasektori või muude väliste osapoolte valduses olevad rakendusvalmis sekkumised, samal ajal kui riigi poolt väljatöötatud või arendatud sekkumiste rakendamisvõimalused jäävad kitsamaks. Seetõttu oleks põhjendatud hinnata, kas meetme ülesehitus tagab tasakaalustatud kohtlemise erinevate sekkumiste omanike ja arendajate vahel. Edasiste taotlusvoorude või sarnaste meetmete kavandamisel tuleks arvestada võimaliku tasakaalustamise vajadusega, et vältida olukorda, kus riigi enda arendusvõimekus või positsioon sekkumiste kujundajana nõrgeneb.	Teadmiseks võetud. Määruse ülesehitus on sektorineutraalne ning toetuse andmisel lähtutakse sekkumise sisust ja vastavusest kehtestatud kriteeriumitele.
Peaasi.ee	Kas toetuse raames on kohustuslik pakkuda teenust väljatoodud vanusevahemikus või võib vastavalt sihtrühmale ka ette antud vahemikus sihtrühma kitsendada?	Selgitus. Toetuse raames on lubatud sihtrühma kitsendada määruses sätestatud vanusevahemiku piires, lähtudes

		konkreetsse sekkumise eesmärgist ja sihtrühmast.
Peaasi.ee	Kas tuleval, nõ jätkuaastal, on taotlemise protsess sarnane? Kas sellisel on taotlemisel eeliseks varasemal aastal vóorus osalemine?	Selgitus. Käesoleval hetkel puudub teave järgmiste taotlusvóorude tingimuste kohta ning vastav küsimus ei ole hetkel päevakorras.
Eesti Vaimse Tervise ja Heaolu Koalitsioon VATEK	Hetkel tekitab segadust VIPS spetsialisti väljaóppe/kvalifikatsiooni nõue - kas tegemist on eraldi koolitusega või piisab, juhul kui spetsialistil on juba sobiv kvalifikatsioon?	Selgitus. VIPS-spetsialistil peab olema väljaóppe konkreetse VIPS-i läbiviimiseks või piisav kvalifikatsioon vastava sekkumise óppimiseks ja rakendamiseks vastavalt metoodikale.
Eesti Vaimse Tervise ja Heaolu Koalitsioon VATEK	Kus praegu VIPS koolitust pakutakse, kes pakub?	Selgitus. VIPS-koolitusi pakuvad konkreetsete sekkumiste omanikud või rakendajad vastavalt sekkumise metoodikale.
Eesti Vaimse Tervise ja Heaolu Koalitsioon VATEK	Määruse seletuskirjas märgitakse, et koolituse osa saab olla kuni 25% toetusest ja koolituse saanud spetsialist peab asuma VIPSi rakendama toetuse perioodi jooksul. Mis on sellise koolituse maht sellisel juhul? Samas peab VIPS olema rakendusvalmis, st mh väljaóppinud spetsialistid olemas.	Selgitus. Määruse eesmärk on toetada sekkumiste rakendamise võimekuse suurendamist. Koolitustegevused on toetavad ja mõeldud olukordadeks, kus olemasolevate spetsialistide arv ei ole piisav sekkumise kavandatud mahus pakkumiseks.
Eesti Vaimse Tervise ja Heaolu Koalitsioon VATEK	Mida kujutab endast superviisori väljaóppe?	Selgitus. Superviisori väljaóppe sisu ja maht sõltuvad konkreetse VIPS-sekkumise metoodikast.
Eesti Vaimse Tervise ja Heaolu	Kas VIPS spetsialiste hakatakse kuidagi hindama?	Selgitus. Määruses on ette nähtud tagasiside kogumine sekkumise kvaliteedi ja korralduse kohta. Eraldi

Koalitsioon VATEK		VIPS-spetsialistide hindamist määrus ei sätesta.
Eesti Vaimse Tervise ja Heaolu Koalitsioon VATEK	Segadust tekitab pisut ka tõenduspõhisuse nõue - samas tuuakse seletuskirjas välja, et see ei eelda siiski ennetuse teadusnõukogu hindamist, vaid võimaldab tõendada sekkumise teaduslikku alust ja metoodilist põhjendatust muul asjakohasel viisil. See on positiivne, et madala intensiivsusega sekkumise puhul, mil ka väljaõppe nõuded on madalamad, on võimalik kaasata laiemat ringi sekkumisi.	Selgitus. Kõik Eestis kasutusel olevad sekkumised ei ole veel läbinud ennetuse teadusnõukogu hindamist, kuid sekkumise metoodika ja väljaõppe peavad vastama määrukses sätestatud VIPS-i kriteeriumitele ning olema teaduslikult põhjendatud.
Eesti Vaimse Tervise ja Heaolu Koalitsioon VATEK	Ajaraam - toetus ise on aastaks (1.jaanuar - 31.detsember), aga rakendama saab hakata 1. aprillist - kas see tähendab siis, et esimene periood on 1.aprill 2026 - 31.märts 2027 või 1. aprill 2026 - 31. detsember 2027?	Selgitus. Rakendamise täpne periood määratakse taotlusvooru väljakuulutamisel. Määrukses on sätestatud rakendamise algus, kuid täpsed kuupäevad sõltuvad konkreetsest taotlusvoorst. Käesoleva taotlusvooru puhul lähtutakse 2026. aasta eelarveaasta raamistikust.
Ojaveere Vaimse Tervise Keskus	Kui organisatsioon soovib taotleda erinevatele VIPSidele toetust, siis praegune vorm piiritleb justkui ühe sekkumise rakendamisega. Kas ma saan öieti aru? Ehk siis kui me sooviksime keskusega üle Eesti rakendada 2-3 erinevat tõenduspõhist sekkumist, siis nii ei saa taotlust esitada?	Arvestatud. Taotluse vormi täiendatud võimalusega lisada taotlusele mitu VIPS-i.